

κὸν ὁλόκληρον κατ' αὐτῆς Ἰώσηπος ὁ Μοισιόδαξ (1).

Καὶ ἡ τῶν μαθημάτων δὲ περιοχὴ ἱκανῶς ἤδη ἐπεξετάθη, διότι ἐν ᾧ πρότερον περιωρίζοντο εἰς τὴν ἐρμηνείαν συγγραφέων, οὐδὲν δὲ ἢ σχεδὸν οὐδὲν ἐφρόντιζον περὶ τῶν λοιπῶν βοηθητικῶν μαθήσεων, οἷον ἐν παραδείγματι συνέδαινε ἐν τῇ ἐν Πάτμῳ Σχολῇ, νῦν εὐρύνεται ὁ ὅριζον τοῦ μὲν Ἀνδρακίτου Μεθοδίου εἰσαγαγόντος κατὰ τὴν ἐν Ἰωαννίνοις Σχολαρχίαν αὐτοῦ τὴν γεωμετρίαν, τοῦ δὲ Μπαλλάνου Βασιλοπούλου ἐν τῇ αὐτῇ Σχολῇ διδάξαντος τὰ μαθηματικά καὶ τὴν φιλοσοφίαν· τοῦτων δὲ μαθηταὶ συνεστήσαν μετὰ ταῦτα σχολεῖα καὶ ἐν ἄλλαις μικροτέραις πόλεσι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ Ἀδριανουπόλει· πολλὰ δὲ σπουδαιότερα ὑπῆρξεν ἡ διδασκαλία Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρειος, ὅστις καὶ ἐν Ἰωαννίνοις τὸ πρῶτον καὶ ἐν Κοζάνῃ τῆς Μακεδονίας καὶ ἐν τῇ Ἀθωνικῇ Ἀκαδημίᾳ, εἰς ἣν διασάπτισθαι ἀνά τὸ Ἑλληνικὸν τῆς φήμης αὐτοῦ ὡς πρώτου φιλολόγου τε καὶ φιλοσόφου ἐν τοῖς διαπρέπουσι τότε τῶν Ἑλλήνων λογίων, ὡς σχολάρχης ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Σεραφεῖμ ἐκλήθη καὶ ἐν ταῖς τρισὶ, λέγω, ταύταις Σχολαῖς πρὸς τῇ Ἑλληνικῇ φιλολογίᾳ ἐδίδαξε καὶ τὴν νεωτέραν φιλοσοφίαν τοῦ Ἀγγλοῦ Locke καὶ τοῦ Leibnitz.

(ἔπεται συνέχεια)

A. ΜΟΣΧΙΑΔΗΣ

ΚΡΗΤΙΚΑΙ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ

Μία περίεργος πόλις. — Ἡ διεθνὴς κατοχὴ. — Ἡ ὁρχιτεκτονικὴ τοῦ Δαιδάλου. — Χανία καὶ Χαλέπα. — Τὰ εὐμορφὰ καὶ τὰ ἄσχημα.

ΕΝ πιστεύω ἐφ' ὅλην τὴν Ἀνατολὴν νὰ ὑπάρχουν πολλαὶ πόλεις αἱ ὁποῖαι νὰ ἐνθυμίζουν τὴν Κρητικὴν πρωτεύουσιν. Εἰς ἐμὲ τοῦλάχιστον αὐτὴν τὴν ἐντύπωσιν ἔκαμιν ἡ παράδοξος καὶ ιδιότροπος αὕτη πό-

(1) Ἐν τούτῳ ἀναφώνει ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος μεθ' ἱερὰς ἀγανακτήσεως πρὸς τοὺς ἐμμένοντας ἐτι τῇ παλαιᾷ τῆς ἐρμηνείας τρόπῳ. «Τὶ βασανίζεις, ὦ λογιώτατε, τὸν μαθητὴν σου, μὲ αὐτὴν τὴν λεπτογραμμίαν, τὸν καιρὸν τῆς πράξεως τῆς ὁποίας δύναται νὰ καταβάλῃ εἰς ἀσκήσιν, ἥτις τῇ ὄντι νὰ χρησιμεύσῃ αὐτῇ; Τὶ ἐπισωρεύεις αὐτῇ δεκαπέντε λέξεις εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν ὅρον, ἐκάστη ἀπὸ τὰς ὁποίας ἔχει δύναμιν ὥς ἰδιαιτέραν, ὅμως διότι δὲν διακρίνεις αὐτῇ αὐτάς συνηθίζεις αὐτὸν μὲ τὴν ἀκυρολογίαν ἢ νὰ λέγῃ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα πολλὰκις; Ἐξήγησις προσφυῆς εὐεπήβολος κυρίως εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι μία κυριολεξία, ἥτις ἀναγκαῖως εἶναι πάντοτε μία λέξις. Μία λέξις πρέπει νὰ ἐπιβάλληται τὸ λοιπὸν, ἢ τὸ πολὺ, ὁσάκις ἡ κυριολεξία ἐπιλείπει μία περιφρασις, μία ἐπεξήγησις σύντομος».

λις ἡ ὀλίγον Τουρκικὴ ἡ ὀλίγον Ἑνετικὴ ἡ ὀλίγον Εὐρωπαϊκὴ καὶ ἡ περισσότερον ἀκόμη διεθνῆς. Τὸν τελευταῖον αὐτὸν χαρακτήρα τῆς προσδίδει ὥς ἡ παρουσία τῶν διεθνῶν στρατευμάτων καὶ τῶν σημαῶν τῆς Εὐρωπαϊκῆς κατοχῆς, αἱ ὁποῖαι κυματίζουν τότε εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος ὅσον καὶ εἰς τοὺς 4 στρατῶνας τῶν Ἰταλῶν, Ρώσων, Γάλλων, Ἀγγλῶν.

Τὸν διεθνὴ χαρακτήρα τῶν Χανίων ἀντιλαμβάνεται κανεῖς μόλις θέσῃ τὸν πόδα εἰς τὴν ἀποβάθραν τοῦ τελωνείου καταλαμβάνοντος τὴν πρὸς τ' ἀριστερὰ γωνίαν τοῦ μικροῦ καὶ ἀβαθοῦς λιμένος, ἐνθα μόνον τὰ μικρὰ ἀτμόπλοια ἰδίᾳ δὲ τὰ Ἑλληνικὰ εἰσέρχονται καὶ ἀγκυροβολοῦν. Οἱ Κρήτες τελωνοφύλακες εἶνε εὐγενέστατοι, καὶ αἱ διατυπώσεις τῆς ἐπιθεωρήσεως τῶν ἀποσκευῶν οὐχὶ δυσάρεστοι. Ποῦ τὸ ρῆγος τὸ ὁποῖον αἰσθάνεται κανεῖς ἀποβιβαζόμενος εἰς Κωνσταντινούπολιν ἰδίως δὲ εἰς τὸ φοβερόν Σαλὸνι τοῦ Γαλατᾶ.

Ἐδῶ ἓνας ἢ δύο καραμπινιέροι μ' ἓνα ὑπαξιωματικόν καὶ μ' ἓνα Κρήτα χωροφύλακα ἔχουν τὴν ὑπηρεσίαν τῶν διαβατηρίων καὶ αὐτὸ μόνον διὰ τοὺς ἀναχωροῦντας. Ἐπίσης ἐν διεθνὲς ἀγῆμα φρουρεῖ ἐκ περιτροπῆς τὰς τελωνειακὰς ἀποθήκας, ὅπου ὑφίστανται ἐν ἡμέραις ἑορτῶν αἱ τέσσαρες σημαῖαι τῆς κατοχῆς μετὰ τῆς Κρητικῆς.

Ἀπὸ τὸ Τελωνεῖον ἀρχίζει ἡ μεγάλη καμπύλη τῆς προκυμαίας, ἡ ὁποία φθάνει μέχρι τοῦ ἄλλου ἄκρου τοῦ λιμενίσκου ἀκριβῶς κάτωθεν τοῦ στρατῶνος τῆς χωροφυλακῆς. Καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς προκυμαίας εἶνε παρατεταγμένα τὰ γραφεῖα καὶ τὰ πρακτορεῖα τῶν διαφόρων ἀτμοπλοϊκῶν ἐταιριῶν, αἵτινες εἰς τὰ ὁρομολογία τῶν περιλαμβάνουν τὴν γραμμὴν Κρήτης· τοῦ Πανταλέοντος, τοῦ Φλόριο, τοῦ Γουδῆ, τοῦ Μεσσαζερῆ, τοῦ Λύδ. Ἐπεὶ τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα Ἰταλίας, τὰ Κρητικὰ Ταχυδρομεῖα, τὸ Γαλλικόν, τὸ Αὐστριακόν καὶ πληθώρα καφενείων, μαστιχοπωλείων, ἐνὸς Café reservé aux soldats Français μιᾶς Salla di lettura ὅπου ὅμως οὐδέποτε εἶδον ψυχὴν ζῶσαν, ἐνὸς Club militaire Français καὶ τέλος ἐνὸς πολὺ κομψοῦ καὶ πολὺ χαριτωμένου μικροῦ ζυθοπωλείου, τὸ ὁποῖον φέρει τὸ ἐπιδεικτικόν ὄνομα τοῦ «Ἀκταίου» καὶ προσφέρει ζῦθον Κλωναριδίου, τοῦ ὁποίου ἡ νοπότης ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς ἐξ Ἀθηνῶν ἀφίξεις τῶν ἀτμοπλοίων τῆς γραμμῆς. Εἶνε ὅμως ἀριστοκρατικὸν κέντρον τὸ «Ἀκταίων». Ἰδίως δὲ τὸ ἐσπέρας, ὅταν γίνεται ἡ μεγαλειτέρα συγκέντρωσις, ἡ σχετικὴ ἐπίδειξις τουαλετῶν, τὸ μικρὸν ζυθοπωλεῖον μὲ τὴν μικράν πλακόστρωτον πλατείαν τοῦ γεμάτου κόσμου, ἔχει στιγμὰς θριαμβοῦ μὲ τὴν ζωρότητα τῶν θαμῶνων, ἣν συνωδεύουν οἱ ἥχοι μιᾶς ἑλληνοϊταλικῆς ὀρχήστρας ἀποτελουμένης ἀπὸ ἓνα πιάνο ξεκούρδιστο, ἓνα βιολὶ βραχνιασμένο, ἓνα φλάουτο καχεκτικόν καὶ τρεῖς μουσικὰς συμφωνοῦντας μεταξὺ

των, ὅσον συμφωνοῦν καὶ αἱ Δυνάμεις διὰ τὸ Κρητικὸν ζήτημα. Εὐτυχῶς τὴν ἀταξίαν τῆς τέχνης σκεπάζει τόσοι ποιητικὰ ὁ φλοῖσθος τῆς θαλάσσης ὁ θραυόμενος ἡρέμα εἰς τὰ κράσπεδα τῆς προκυμαίας, ὥστε κανεῖς δὲν προσέχει εἰς τὰς ἐπαναστατικὰς συγχωρὰς τῆς Matchiche! Ὑπὸ τὰς σελινοφωτιστοὺς νύκτας τὸ «Ἀκταῖον» μὲ ὅλην τὴν ἐλλατωματικὴν μύραν του καὶ μὲ ὅλην τὴν ἐλλατωματικωτέραν μουσικὴν του εἶνε ποιητικόν, εἶνε εὐμορφον.

Καὶ αὐτὸ ἀρκεῖ.

..

« Ἀς ἀφίσωμεν τὸ «Ἀκταῖον», καὶ ἄς ἔλθωμεν ὀπίσω εἰς τὴν πλατεῖαν τῶν ἀμαξῶν καὶ εἰς τὸ περίφημον Συντριβάνι.

Τὰ Χανιά ἔχουν πληθῶσαν ἀμαξῶν. Εἰς τὸ Ἡράκλειον τὸ μόνον πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν κατώρθωσα νὰ εὔρω ἦτο ἀμαξα καὶ... λοῦστρος!...

Τὰ Χανιά ὅμως εἶνε εὐρωπαϊκώτερα. Τ' ἀμάξια των δὲ πάμφθηνα. Μὲ 60 λεπτά πηγαίνετε εἰς τὴν Χαλέπαν, ἀπόστασιν σχεδὸν μιστῆς ὥρας. Μὲ μίαν δραχμὴν τὴν ὥραν ἔχετε τὸ καλλίτερον ἀμάξι εἰς τὴν διάθεσίν σας. Οἱ ἀμαξηλάται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Τουρκοκρήτες ἀγαθώτατοι ὡς καὶ Ἕλληνες. Οἱ πρῶτοι δὲν ὁμιλοῦν ἄλλην γλῶσσαν ἐκτός τῆς Ἑλληνικῆς. Καὶ ὅταν ἠρώτησα μίαν ἡμέραν τουρκιστὶ τὸν ἀράπην ἀμαξᾶν μου ἐάν ξεῦρει τουρκικὰ μοῦ εἶπε μειδιῶν καλοκαγάθως.

— Μπιλὶρ, ἀφεντικᾶτσι, μὰ λίγα.

Εἶνε τιμιώτατοι.

..

Τὸ Συντριβάνι, τὸ Σύνταγμα τῶν Χανίων ἢ Piazza Montenegrini εἶνε τὸ περιώνυμον κέντρον, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάρχουν ἕνα δύο ἀριστοκρατικὰ κέντρα, μία πολιτικὴ λέσχη ποὺ πηγαίνουν συμπολιτευόμενοι, ἕνας «σιλμπιχανές», ὅπου πηγαίνουν ἀντιπολιτευόμενοι, ἕνα δύο καλὰ καταστήματα, ἕν καλὸν ξενοδοχεῖον, τὸ Δημαρχεῖον, τὸ ὁποῖον φανατικώτατα κάθε ἑορτάσιμον ἡμέραν ὑψώνει τὴν Ἑλληνικὴν σημαίαν, ὁ ἀστυνομικὸς σταθμὸς καὶ μερικὰ εὐρωπαϊκώτατα καταστήματα. Μία πλατεῖα λιθόστρωτος περιωρισμένη πανταχόθεν πάντοτε γεμάτη κόσμου. Δύο μικροὶ διαδρομοὶ ἐπιστεφόμενοι ἀπὸ δύο ἀψίδας Ἑνετικῶν πυλῶν ὀδηγοῦν εἰς τὴν προκυμαίαν.

Τί εἶνε τὸ Συντριβάνι; Εἶνε πλατεῖα, εἶναι ἀγορά, εἶνε κέντρον συναθροίσεων, διαδηλώσεων, ἐορτῶν, συγκεντρώσεων. Εἶνε τὸ μέγα ἐμπορικὸν καὶ πολιτικὸν σαλόνι τῶν Χανίων. Ἐν κέντρον Sui generis. Ἐκεῖ θὰ ἴδετε παρελθόντα ὅλα τὰ Χανιά. Τὸ Σύνταγμα αὐτὸ ἔχει καὶ τὸν Ζαχαράτου του. Εἶνε τὸ καφενεῖον «Βόσπορος». Ὁ καφὲς συντηρητικώτατα κοστίζει μόνον 5 λεπτά, κατὰ τὸ αὐστηρὸν τιμολόγιον τοῦ καταστήματος.

*
* *

Φαίνεται ὅτι ἡ Κρητικὴ ἀρχιτεκτονικὴ ἠκολούθησε πιστότατα τὰς διατάξεις τοῦ μακαρίτου Δαιδάλου. Τοῦλάχιστον θὰ τὰς ἠκολούθησαν οἱ πρῶτοι ἱδρυταὶ τῶν Χανίων. Διότι μόνον ὅταν παροεπλανήθην μίαν ἡμέραν ἐντὸς τῶν σκολιῶν δρόμων τῶν συνοικιῶν, ἐνόησα τὴν σημασίαν, ἣν θὰ εἶχεν εἰς τὸν Λαβύρινθον ὁ μῦθος τῆς Ἀριάδνης. Σήμερον τὰ πράγματα εἶνε πολὺ πεζότερα. Ἀριάδνη μου ὑπῆρξεν εἰς καλὸς φίλος Κρής, τὸν ὁποῖον τύχη ἀγαθὴ κατόρθωσα νὰ συναντήσω εἰς τὸ ἀδιέξοδον σοκάκι ὅπου εἶχα καταλήξει. Ἄν ἐνθυμούμαι καλὰ, ἦτο εἰς τὰ περίχωρα τῆς Σκυλάντζιας. Ἀλήθεια ὅμως τί παραδόξον σύστημα οἰκοδομῶν! Σπίτια ὑψηλὰ κολλημένα τὸ ἓν πλησίον τοῦ ἄλλου καὶ χωριζόμενα ἀπὸ ἓν καλδιρίμι, εἰς τὸ ὁποῖον ἐὰν ἔρριχνε κανεῖς νερὸ ὥστε νὰ τὸ γεμίσῃ, θὰ εἰλάμβανεν ἰδεὰν διωρῶν τῆς Βενετίας. Συνοικίαι μελαγχολικώταται. Δρόμοι στενοὶ καὶ σκολιοὶ καταλήγοντες εἰς ἀδιέξοδα, σπίτια κατασκευῆς ἐνετικῆς ὧν αἱ στέγαι συναντῶνται. Οἱ ὀλίγοι διὰ πετρελαίου φανοί, οἱ φωτίζοντες τὸ δέντυον αὐτὸ τῶν δρόμων καὶ τῶν δρομίσκων, ἐπέχουν θέσιν φάρων. Προσανατολίζεται κανεῖς, πάντοτε ὅμως τῇ βοήθειᾳ πυξίδος!..

*
*

Χαλέπα! Δόξα τῷ Θεῷ, ἀναπνέει κανεῖς. Πρῶτα πρῶτα ἕνας δρόμος ἀμαξιτός, ὁ ὁποῖος, ἀρχόμενος ἀπὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως τῶν κρημνισθέντων ἀκριβῶς ἐνεκεν τοῦ δρόμου τούτου, ἀκολουθεῖ μίαν σειράν ἀραιῶν μὲν ἀλλὰ κομφοτάτων οἰκοδομῶν. Ἐπειτα ἀπ' ἐκεῖ φαίνεται ὅλη ἡ ἑκτασίς τῆς θαλάσσης καὶ δεξιόθεν εἰς ἀπόστασιν αἱ ἐπιβλητικαὶ κορυφαὶ τῶν Λευκῶν Ὀρέων. Ἡ διεθνὴς Λέσχη, τὰ ξένα προξενεῖα, ἡ Σχολὴ τῶν Καλογραιῶν, τὸ Πιργηπικὸν Ἀνάκτορον καὶ μερικαὶ Κρηφισιώτικαί ἐπαύλεις στολίζουν τὸ δροσερὸν προάστειον. Καὶ εὐρίσκει κανεῖς σπιτάκια κομψὰ μὲ ἀρχιτεκτονικὴν λεπτὴν, ἀναθρόσκοντα ἐκ μέσου συστάδος πορτοκαλλεῶν τῶν ὁποίων τὸ ἄρωμα καθιστᾷ μεθυστικωτέραν τὴν χλιαράν ἀτμόσφαιραν τοῦ ὡραίου αὐτοῦ νησιοῦ, τὸ ὁποῖον σπανίως βλέπει χειμῶνα.

Ἡ Χαλέπα εἶναι εἶδος Κρηφισιάς ἐν ταύτῃ καὶ Φαλήρου, εἶδος Κορδελιῦ Σμύρνης, ἢ προαστείου παραλίου τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Κομφοὶ οἰκίσκοι μέσα εἰς ὁροσεροὺς κήπους. Κάτω-κάτω μία παραλία βραχυῶδης ὅπου θραύεται φλοισφίζον τὸ κουρασμένον κύμα τῆς Μεσογείου...

*
*

Καὶ διὰ νὰ θέσω τέρμα εἰς τὰς ὡραίας αὐτάς ἐντυπώσεις, τὰς ὁποίας μῶ ἀφήκεν ἡ ἐπὶ δήμενον σχεδὸν ἐν Κρήτῃ διαμονή, χάριν τῆς «Πατρίδος», προσθέτω δύο γραμμάς διὰ τὸν εὐμορφον Δημοτικὸν κήπον τῶν Χανίων.

Εἶναι ἐκεῖ ἀκριβῶς ὅπου ἀρχίζει ὁ δρόμος τῆς Σοῦδας. Ἀρκετὰ εὐρύχωρος μὲ πολλὰ δένδρα, μὲ πολλὴν πρασι-

νάδα καὶ μὲ ὀλίγον μυστήριον...διότι αὐτὸ ἀκριβῶς ἀποτελεῖ τὸ κυριώτερον στόλισμα ἐνὸς κήπου...Καὶ τὴν χάριν αὐτὴν, χάρις εἰς τὴν σκιάν τῶν δένδρων του, τὰ ὅποια σκορπίζουν ἀρώματα νεραντζιάς καὶ λεμονιάς, τὴν ἔχει ὁ κήπος τῶν Χανίων. Τὰς καθημερινὰς εἶνε τὸ καταφύγιον ὀλίγων ρωμαντικῶν, οἱ ὅποιοι ὑπὸ τὰ δένδρα ρεμβάζουν ἐν μέσῳ τοῦ ὥραιου περιβάλλοντος.

Τὴν Κυριακὴν ὅμως τὸ πρᾶγμα ἀλλάσσει.

Διότι παίζει ἡ Μουσικὴ τῆς Κρητικῆς Χωροφυλακῆς, διότι μαζεύεται ὅλος ὁ κόσμος τοῦ ὥραιου καὶ τοῦ ἀσχήμου φύλου, διότι ὅλα τὰ Χανιά καταφεύγουν εἰς τὸν κήπον, τὸν διεθνὴ τὴν στιγμὴν ταύτην μετὰ τοὺς Εὐρωπαίους ἀξιωματικούς, μὲ τὰς ποικιλοχρώμους στολὰς των. Καὶ ὑπὸ τοὺς ἤχους τῆς Μποέμ καὶ τῶν Παλῆτσων, τὰ ὅποια ἀνακρούει ἀρετὰ τεχνικῶς ἡ Κρητικὴ μουσικὴ, περνοῦν ὥραιαι ἀπογευματινὰ ὥραι μέχρις οὗτο βραδυάσῃ καὶ ἀποχωρήσῃ ἡ Μουσικὴ, δίδουσα τὸ σύνθημα τῆς γενικῆς ἀποχωρήσεως. Σχηματίζεται τώρα τὸ βραδυνὸν κέντρον εἰς τὸ «Ἀκταῖον» διὰ τὰ μετακομισθῆ ἀργότερον εἰς τὸ Σιντριάννι.

Ἀρχίζουν τὰ ἤρεμα Χανιώτικα βράδια, τὴν ἡμέραν τῶν ὁποίων διακόπτει τὸ μουρμούρισμα τοῦ κύματος θραυνομένου εἰς τὴν προκυμαῖαν ἐν συμφωνίᾳ μ' ἓνα φωνόγραφον σκορπίζοντα εἰς τὴν ἡμέραν ἀτμόςφαιραν τὰς γοργὰς στροφὰς Ἀθηναϊκῆς καντάδας...

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ δὲν διαρκεῖ πολὺ. Καὶ πρὶν ἢ φθάσουν μεσάνυκτα καθ' ὅλην τὴν πόλιν τῶν Χανίων δὲν ἀκούει κανεὶς τίποτε ἄλλο, εἰμὴ τὸ βῆμα τῆς ἀγρυπνουσῆς Ἰταλικῆς περιπόλου. Ἀγρυπνεῖ διεθνὴς κατοχὴ τῆς Κρήτης.

ΑΔ. Θ. ΠΟΛΥΖΩΙΔΗΣ

Ἀθῆναι.—Σεπτέμβριος

ΑΠΟ ΤΗΝ ΞΕΝΗΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΝ

Η ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ ΕΝ ΙΣΠΑΝΙΑ

Οἱ Ἰσπανοὶ ποιηταὶ τοῦ XX αἰῶνος

Μίαν πολὺ ὥραιαν μελέτην ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ τελευταῖον φυλλάδιον τῆς «Ἐπιθεωρήσεως» ὁ Pardo Bazan περὶ τῆς συγχρόνου λυρικῆς ποιήσεως καὶ τῶν συγχρόνων λυρικῶν ποιητῶν τῆς πατρίδος του, ἰδίᾳ περὶ τῶν «Νεωτεριστῶν» οἵτινες ἀνεφάνησαν ἐσχάτως κατὰ τὸν XX αἰῶνα μὲ νέας τάσεις καὶ νέας ἰδέας αἱ ὅποια ἀντιπροσωπεύουν ἐποχὴν εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς Ἰσπανικῆς φιλολογίας.

Τὴν ἀραιὰν φάλαγγα τῶν «νεωτεριστῶν» τὸ Ἰσπα-

νικὸν κοινὸν δὲν ἀγαπᾷ, δὲν συμπαθεῖ, δὲν ἐκτιμᾷ. Πολλοὶ τοὺς εἰρωνεύονται καὶ τοὺς πολεμοῦν. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ καλλίτεροι φιλόλογοι ὅπως ὁ Juan Valera, ὁ ποιητὴς Ferrar, ὁ Cano, καὶ λοιποὶ ἐκήρυξαν σταυροφορίαν ἐναντίον των. Εἰς τί ν' ἀποδοθῇ ἡ ἀντιπάθεια τοῦ Ἰσπανικοῦ κοινοῦ πρὸς τὴν νεοπαγῇ σχολήν; εἰς τὴν ξενικὴν τῆς καταγωγῆς διὰ τὴν ὁποίαν τὴν μέμφεται ὁ Valera; Πιθανόν. Καὶ αὐτὸ ἀρκεῖ εἰς τὴν Ἰσπανίαν νὰ γίνῃ ἀντιδημοτικὴ μία φιλολογικὴ σχολή. Καὶ πράγματι βλέπει κανεὶς εἰς τὰ ἔργα τῶν «νεωτεριστῶν» τὴν ἐπίδρασιν ἐνὸς Verlaine, ἐνὸς Mallarmé, ἢ Moréas, ὅπως βλέπει τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Henri Heine ἢ τοῦ Gustave Becquer. Ἀλλ' ἀρὰ γε οἱ «νεωτερισταί» αἰσθάνονται τὴν ἐπιθυμίαν νὰ ἔλθουν εἰς συνάφειαν μετὰ τὸ κοινόν; Ἐκαμὴν τίποτε διὰ τοῦ ὁποίου νὰ γίνουν δημοφιλεῖς; Ὅσον διὰ τὸ πρῶτον ὁ Bazan διστάζει νὰ ἀπαντήσῃ, ὅσον διὰ τὸ δεύτερον ἀπαντᾷ μετὰ πεποιθήσεως, ὅχι!

Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον χαρακτηρίζει τοὺς «νεωτεριστὰς» εἶναι ἡ μελαγχολία, καὶ ἡ ἀπαισιοδοξία διὰ τῶν ὁποίων προσεγγίζουν τοὺς ρωμαντικούς. «...Εἶναι βωμολοχίαι, θαμῶνες τοῦ ζυθοπωλείου οἱ νεαροὶ μας ποιηταί, χωρὶς ὅμως τὴν εἰρηνικὴν χαρὰν, χωρὶς τὴν παιδικὴν φαιδρότητα τοῦ Musset ἢ τοῦ Gautier. Τοὺς κατηγοροῦν ὅτι ἡ μελαγχολία των εἶναι προσποίησις, εἶναι ἐπιτήδευσις ὅπως τὰ ἀκομψα μαλλιά των. Νομίζω ὅτι εἶναι εἰλικρινεῖς διότι δὲν εἶναι οἱ παλαιστοί, εἶναι οἱ ἡττημένοι, ὅπως οἱ «ἡττημένοι» τοῦ ὥραιου ποιήματος τοῦ Uteyza «Δὲν ἔμπορῶ νὰ τοὺς ὀνομάσω νεοὺς ἀφού δὲν εἶνε ποτε γελαστοί» μού ἔλεγε ἀποιοὺς κριτικὸς. Κανεὶς μεταξὺ των δὲν δύναται ἀκόμη νὰ ὀνομασθῇ ἀρχηγὸς τῆς σχολῆς των, κανεὶς δὲν ἀντιπροσωπεύει τὰς τάσεις ὧν μαζὺ. Πρὸς τὸ παρὸν ὅλοι συμβαδίζουν χωρὶς νὰ συγχέωνται.

Μεταξὺ αὐτῶν διακρίνεται ὁ Francisco Villaespesa τοῦ ὁποίου μᾶς ἔδωκεν ὥραιαν εἰκόνα ὁ Πορτογάλλος ποιητὴς Caraiia. Μᾶς τὸν παριστᾷ λάτρην τῆς καλλονῆς καὶ θαυμαστὴν τοῦ Wagner καὶ τοῦ Mallarmé: ἀπαισιόδοξον, μελαγχολικόν, ὄνειροπόλον καὶ ὀλίγον bohème. Ἐγεννήθη εἰς τὴν Ἀνδαλουσίαν καὶ πλησιάζει τὰ τριάκοντα. Πολιτικὰ φρονήματα δὲν ἔχει, εἶναι ἀριστοκράτης καὶ ἀτομιστής. Φορεῖ μαλακὸν πῖλον καὶ τὸν κλασικὸν ἀτακτον λαίμοδετον τῶν φοιτητῶν τοῦ Quartier Latin. Εἶναι ποιητὴς μὲ τάλαντον, ἐδημοσίευσεν πολλὰς συλλογὰς ποιημάτων ὀκτὼ ἕως δέκα ἐξαντληθείσας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον «Τὰ τραγούδια τοῦ ὁρῶν» ὁ «Σταθμὸς τῶν Βοημῶν» καὶ τὸ «Κύπελλον τοῦ βασιλέως τοῦ Thulé» εἶναι ἀπὸ τὰ καλλίτερα.

Juan R. Jimenez. — Ἀκόμη εἰς Ἀνδαλουσίαν γεννηθεὶς εἰς Χέρες, ἀνήκων εἰς μεγάλην καὶ πλούσιαν οἰκογένειαν. Ἠλικίας 28 ἕως 30 ἐτῶν περίπου, ὑγιεὶς ἀκροσφαλοῦς, εἶναι καὶ αὐτὸς ὄνειροπόλος μελαγχολικὸς καὶ γλυκὺς. Εἰς τοὺς τρεῖς ἢ τέσσαρας τόμους τῶν ποιημάτων του τὰ ῥοποῖα ἐδημοσίευσεν, συναντᾷ κανεὶς ἀνὰ πᾶν δῆμα τὴν ἀποθάρρυνσιν καὶ τὸ παράπονον, τὸν πόνον καὶ τὴν μελαγχολίαν.